

Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. 2022. № 5/6. С. 12–34.

8. Про затвердження типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лют. 2021 р. № 235. URL: <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 14.05.2026).

9. Рекомендації щодо організації та проведення Всеукраїнських шкільних ліг «Пліч-о-пліч» серед учнів закладів загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році : Лист Міністерства освіти і науки України № 1/2345-25 від 04 верес. 2025 р. URL: <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 20.05.2026).

10. Романенко В. В. Психофізіологічні механізми сенсорного кодування та диференціації рухів на уроках з високою координаційною щільністю. *Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування*. 2025. № 1. С. 67–74.

11. Сутула В. О., Черняков В. В. Формувальне оцінювання в освітній галузі «Фізична культура»: від теорії до інструментів діагностики помилок. *Методичний вісник: наук.-метод. журн.* 2024. № 12. С. 3–11.

12. Тимчик М. В. Критерії сумісності варіативних модулів у структурі річного планування фізичної культури (5–9 класи). *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2023. Вип. 15. С. 201–210.

13. Худолій О. М. Закономірності формування динамічних стереотипів та управління процесами інтерференції при вивченні технічно складних модулів НУШ. *Теорія та методика фізичного виховання*. 2025. Т. 25, № 2. С. 102–111.

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ВАРІАТИВНОГО МОДУЛЯ «COOL GAMES» МОДЕЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ: ПОШУК ЕФЕКТИВНИХ ШЛЯХІВ

Наталья КЛІМКІНА,

методист науково-методичної лабораторії виховної роботи, фізичної культури та безпечного освітнього середовища комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»;

Олександр СУХОРУЧКО,

вчитель фізичної культури комунального закладу «Ліцей «Науковий» Кропивницької міської ради»

Важливою складовою забезпечення закладів загальної середньої освіти висококваліфікованими фахівцями є підвищення методичного та практичного рівнів компетентності вчителів фізичної культури в умовах очного, змішаного або дистанційного навчання. Зокрема, йдеться про педагогічний потенціал варіативного модуля «Cool Games» як інноваційного засобу комплексного розвитку фізичних, соціально-комунікативних та особистісних якостей

школярів у процесі сучасного фізичного виховання в умовах реалізації Концепції Нової української школи. Необхідність його застосування зумовлена переорієнтацією шкільної фізичної культури з авторитарної, нормативно-функціональної моделі на гуманістичну, гнучку, різнобічно інтелектуально-компетентнісну, що передбачає формування здатності учнів до ефективної командної взаємодії, спортивного партнерства, саморегуляції, креативності та відповідальної поведінки в соціальному середовищі. Адже Концепція Нової української школи орієнтує вчителя на створення такого освітнього середовища, у якому учень є активним учасником освітнього процесу, здатним успішно взаємодіяти, динамічно приймати рішення, результативно грати в команді та відповідально ставитися до власного здоров'я. Проте, у реальній практиці вчитель фізичної культури дедалі частіше стикається з проблемою зниження мотивації школярів до рухової активності. Частина учнів сприймає традиційні уроки фізичної культури як одноманітні, частина демонструє невпевненість у власних можливостях, а дехто уникає участі через страх помилки або порівняння з більш підготовленими однокласниками. Усе це вимагає оновлення змісту та форм роботи на уроці та в позаурочний час [4]. Упровадження варіативного модулю «Cool Games» в освітній процес є унікальним українським проєктом, покликаним сприяти створенню цікавих та яскравих уроків фізичної культури й позакласних фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів. Його девіз «Cool Games» – «Будь розумним, активним, творчим. Будь Cool Games!».

Варіативний модуль «Cool Games» у шкільній фізичній культурі – це сучасний гнучкий напрям, який дозволяє зробити заняття більш цікавими, динамічними та мотивуючими для учнів. Його головна ідея – використання нових, нестандартних, часто спрощених або модифікованих ігор замість класичних видів спорту. Даний модуль довів свою ефективність як інноваційна форма розвитку фізичних, соціальних та емоційно-вольових компетентностей учнів. Він поєднує рухливі ігри, командну взаємодію та інклюзивні практики, що робить його доступним для кожного школяра. Основними цілями реалізації модуля є розвиток фізичних якостей: спритності, витривалості, гнучкості, швидкості й координації рухів; формування командної взаємодії: співпраця, взаємопідтримка, лідерство; інклюзивність: участь дітей незалежно від рівня фізичної підготовки чи особливих освітніх потреб; психологічна підтримка та створення позитивного емоційного середовища; популяризація здорового способу життя серед учнівської молоді [1]. Практичні шляхи впровадження варіативного модуля «Cool Games» передбачають ігрові естафети та квести: «Естафета з перешкодами» для розвитку витривалості; «Квест-естафета» з поєднанням фізичних вправ і когнітивних завдань; командні ігри з елементами логіки: «Командний пазл» – інтеграція фізичної активності та критичного мислення; «М'яч у колі» – розвиток швидкості реакції та координації рухів; організаційно-методичні особливості: використання змішаних команд (за статтю, рівнем підготовки); створення ситуацій педагогічної невизначеності для розвитку динамічної креативності; варіативність змісту та умов виконання

завдань тощо. Приклади ігор у модулі, які використовують на уроках: «Захоплення прапора» (дві команди; завдання – забрати прапор суперника; розвиває тактику, спритність, швидкість, командну роботу). «Вибивний + місії» (класичний вибивний доповнюється завданнями (наприклад, зробити 5 присідань, щоб повернутись у гру); підвищує активність усіх учасників). «Рухливий квест» (станції із завданнями (стрибки, баланс, метання), командне проходження маршруту) [2]. «Ultimate (спрощений)» на основі Ultimate Frisbee (передача диска без бігу; розвиток координації та чесної гри). «Доджбол (м'який варіант)» на основі Dodgeball (використання м'яких м'ячів; безпечна альтернатива класичним іграм) [6].

Упровадження «Cool Games» в шкільну практику є одним з інноваційних підходів щодо проведення уроків з фізичної культури. Варіативний модуль розраховано на 10 уроків. Його мета – підвищення мотивації учнів до занять фізичною культурою в школі, розвиток рухових якостей школярів, формування командної взаємодії, зниження страху перед «складними» видами спорту, залучення всіх дітей до активної рухової діяльності, у тому числі з різним рівнем спортивної підготовки. Основні особливості: прості та зрозумілі правила, мінімум спеціального призначення, швидка зміна видів діяльності, інклюзивність, акцент на гру, а не на результат. Вбачаються і переваги для вчителя фізичної культури: легше утримати дисципліну залученням всіх учнів до організації і проведення уроку (рухливих ігор, адаптованих спортивних ігор за спрощеними правилами, елементів фітнесу, каланетики, аеробіки, шейпінгу, квестів, інших командних активностей), ігри й естафети з простими правилами та доступним інвентарем [3].

Під час першого уроку ліцеїсти познайомились з історією створення «Cool Games» та структурою уроку: 1) підготовча частина з естафетами та легкими завданнями (5-10 хв.); 2) основна частина (25-30 хв.) – 2-3 гри з модуля «Cool Games»; 3) заключна частина з обов'язковими вправами на відновлення дихання, розслаблення та увагу. Підбиття підсумків уроку. Домашнє завдання. Організований перехід до місць переодягання (5-10 хв.). Важливими, на наш погляд, є поради для вчителя фізичної культури: завдання варто змінювати на кожному етапі навчання, ускладнюючи їх; слід вводити елементи змагання, але без тиску; використовувати музику для підвищення емоційності занять; щоразу пропонувати нові вправи, адаптовуючи їх під конкретний вік і клас. Саме завдяки впровадженню «Крутих ігор «Cool Games» у дидактичний процес закладів загальної середньої освіти підвищується фізичний, емоційно-вольовий, соціально-комунікативний та когнітивно-креативний розвиток школярів. Відбувається значне покращення результативності засвоєння знань, умінь і навичок учнів, спостерігається відчутне зростання, а в частини дітей – високий прогрес у формувальному оцінюванні навчальних досягнень школярів за НУШ-Формулою. Проте, у роботі вчителя фізичної культури можливі окремі виклики та ризики: необхідність поліпшення його фахової підготовки на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників або під час стажування (без методичної підтримки ефективність введення такого варіативного модуля

модельної навчальної програми з фізичної культури знижується), слабе матеріально-технічне забезпечення (для деяких ігор потрібні спеціальні умови чи інвентар), різний рівень мотивації учнів (важливо створювати позитивну атмосферу й креативно залучати всіх учасників до організації і проведення фрагментів уроку, позаурочних та позакласних заходів) [5].

Вивчаючи перспективний педагогічний досвід упровадження «Cool Games», ми переглянули і проаналізували презентацію збірної команди Луганської області з останніх Всеукраїнських ігор (листопад 2022 р. м. Вінники, Львівська область). Луганщину на них представляли учні Кременської територіальної громади. Вивчили основні правила естафет і квестів. Відомо, що заходи шкільних «Cool Games» надзвичайно різноманітні. Але концепція «Cool Games» у Новій українській школі передбачає постійне оновлення програми естафет, квестів, хабів і конкурсів, що заохочує вчителів фізичної культури й самих учнів до творчості та креативного мислення. Тому контент і завдання уроків та шкільних фізкультурно-оздоровчих й спортивно-масових заходів ми постійно удосконалювали. Так, 16 листопада 2024 року на базі комунального закладу «Ліцей «Науковий» Кропивницької міської ради» було проведено два заходи: зональні обласні змагання серед учнів II дивізіону та міські змагання серед учнів III дивізіону. Як головний суддя змагань, Сухоручко О. мав можливість не лише координувати процес, а й здійснювати професійний аналіз організаційної та суддівської складових. Проведення таких заходів на високому рівні вимагає чіткого дотримання правил, злагодженої роботи суддівських бригад, підготовки реквізиту, комунікації з представниками команд та забезпечення безпеки учасників. Саме ця сторона діяльності дозволяє глибше усвідомити методичний потенціал «Cool Games» і переносити кращі практики безпосередньо в освітній процес. Не менш переконливим є досвід підготовки учнів до обласних і всеукраїнських змагань. 7 грудня 2024 року команда КЗ «Ліцей «Науковий» Кропивницької міської ради» здобула чергову перемогу у фінальному обласному етапі VI Всеукраїнського фізкультурно-оздоровчого заходу серед учнів III вікового дивізіону. Команда виграла всі зустрічі з рахунком 2:0, що свідчить не лише про належний рівень фізичної підготовки, а й про сформованість командної взаємодії, психологічної стійкості, уміння діяти організовано в змагальних умовах. Цей результат став наслідком цілеспрямованої роботи на уроках фізичної культури, у шкільному гуртку «Cool Games», а також системної мотивації ліцеїстів до досягнення спільної мети. Показовим у цьому контексті став і традиційний захід «COOL GAMES – TEACHERS – 2025», проведений 8 вересня 2025 року до Дня працівника освіти України. Його значення полягає не лише у проведенні спортивно-ігрової події, а й у розширенні самої ідеї «Cool Games» як масового руху, що об'єднує всіх учасників освітнього процесу. Участь педагогів у ролі активних гравців, залучення учнів до суддівства, підтримка з боку адміністрації та вболівання колективу створили атмосферу колективного партнерства, взаємної поваги та спільної відповідальності за результат. Такий формат є яскравим прикладом того, як шкільний варіативний модуль «Cool Games» надає можливість вчителю фізичної культури вийти за межі уроку і є елементом корпоративної культури учнівсько-педагогічного колективу нашого міського елітарного закладу загальної середньої освіти [4].

Таким чином, практична реалізація варіативного модуля «Cool Games» модельної програми у фізичній культурі є ефективним шляхом модернізації

навчального процесу. Він сприяє не лише фізичному та інтелектуально-креативному розвитку дітей, а й формуванню у них соціально-комунікативних і емоційно-вольових компетентностей, що відповідає Концепції Нової української школи. Для максимальної результативності необхідна системна методична підтримка педагогів та забезпечення інклюзивності освітнього процесу. Особливо важливим є підвищення методичного та практичного рівнів компетентності вчителів фізичної культури щодо використання інтерактивних та інноваційних освітніх технологій у сучасному дидактичному процесі, зокрема, в умовах російської агресії, де наявні елементи очного, змішаного або дистанційного навчання школярів. Зміст програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників має враховувати особливості професійної діяльності вчителя фізичної культури в умовах запровадження очного чи змішаного навчання і визначатися вимогами сучасного глобалізованого суспільства щодо забезпечення закладів загальної середньої освіти висококваліфікованими фахівцями. Така фахова підготовка має відповідати основним напрямкам державної політики у галузі освіти, визначеним Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами та вимогами до професійних компетентностей педагогічних працівників у Новій українській школі.

Список використаних джерел

1. Денисенко Н., Северіна Л. Особистісно-зорієнтоване фізичне виховання. Розробка уроків за стандартом НУШ (проектуємо разом), (Серія 2) : навч.-метод. посіб.- практикум для студ. : спец. 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)». Луцьк : ПП Мажула Ю. М., 2023. 121 с.
2. Каліберда О., Мельников А. Сучасні форми спортивно-масової роботи серед учнівської молоді. Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення. 2024. С. 82–91. URL: <https://journals.uran.ua/hdafk-tmfv/article/view/307554>
3. Ковальчук Н. Проблематика використання варіативних модулів з предмета «Фізична культура». *Фізична активність і якість життя людини: зб. тез доп. IX Міжнар. наук.-практ. конф.*, 12–13 черв. 2025 р.; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2025. С. 95–96. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/28607/3/kovalchuk_2025.pdf
4. Шкільній фізичній культурі – 90: проблеми та виклики сьогодення: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конференції з міжнародною участю, 03.04.2026 / уклад. Турчак А.Л., Бондаренко С.В., Клімкіна Н.С.; за заг. ред. Турчака А.Л. Кропивницький: КЗ «КОІПО імені Василя Сухомлинського», 2026. 195 с.
5. Чистякова М.О. Особливості організації рухової діяльності у закладах загальної середньої освіти. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2022. №21, 360–362 с. URL: <https://science.kpnu.edu.ua/naukovipratsi-vykladachiv/>
6. COOL GAMES: методичні матеріали, 2021. URL: https://sportgart.com.ua/doc/metodychka-2_compressed.pdf